

Zadeva C-932/19**Predlog za sprejetje predhodne odločbe****Datum vložitve:**

20. december 2019

Predložitveno sodišče:

Győri Ítéltábla (Madžarska)

Datum predložitvene odločbe:

10. december 2019

Tožeča stranka:

J.Z.

Tožene stranke:

OTP Jelzálogbank Zrt.

OTP Bank Nyrt.

OTP Faktoring Követeléskezelő Zrt.

[...] (ni prevedeno)

Győri Ítéltábla (višje sodišče v Győru, Madžarska) je v postopku s pritožbo tožeče stranke zoper sodbo, ki jo je Veszprémi Törvényszék [županijsko sodišče v Veszprému, Madžarska] 3. julija 2019 [...] (ni prevedeno) izdalo v sporu, ki ga je glede zahtevka zaradi neveljavnosti pogodb **J.Z.** ([...] (ni prevedeno), Tapolca, Madžarska [...] (ni prevedeno)), **tožeča stranka** [...] (ni prevedeno) sprožil proti **OTP Jelzálogbank Zártkörűen Működő Részvénytársaság** ([...] (ni prevedeno), Budimpešta, Madžarska, [...] (ni prevedeno)), **prvotožena stranka**, **OTP Bank Nyilvánosan Működő Részvénytársaság** ([...] (ni prevedeno), Budimpešta, Madžarska, [...] (ni prevedeno)), **drugotožena stranka**, in **OTP Faktoring Követeléskezelő Zártkörűen Működő Részvénytársaság** ([...] (ni prevedeno), Budimpešta, Madžarska, [...] (ni prevedeno)), **tretjetožena stranka**, sprejelo ta

S k l e p

- 1 Győri Ítéltábla (višje sodišču v Győru) začne postopek predhodnega odločanja in Sodišču Evropske unije v predhodno odločanje predloži to vprašanje:

Ali člen 6(1) Direktive Sveta 93/13/EGS o nedovoljenih pogojih v potrošniških pogodbah nasprotuje določbi nacionalnega prava, s katero se v potrošniških kreditnih pogodbah (razen pogodbenih pogojev, dogovorjenih posamično) za nične razglasijo pogoji, v skladu s katerimi lahko kreditna institucija pri izplačilu sredstev za pridobitev predmeta kredita ali lizinga uporabi nakupni tečaj, pri odplačilu dolga pa prodajni tečaj oziroma drug menjalni tečaj kot tisti, ki je določen ob izplačilu sredstev, in s katero se ti nični pogoji tako glede izplačila sredstev kot odplačila dolga nadomestijo z določbo o uporabi uradnega menjalniškega tečaja narodne banke za ustrežajočo valuto, ne da bi se upoštevalo, ali je potrošnik glede na vse pogodbene pogoje z zadnjenavedeno določbo dejansko varovan pred posebej škodljivimi posledicami, oziroma potrošniku ne omogoča, da izrazi voljo glede tega, ali želi uveljaviti varstvo v skladu s tem predpisom?

- 2 [...] (ni prevedeno)
- 3 [...] (ni prevedeno) [postopkovne določbe nacionalnega prava]

O b r a z l o ž i t e v

Dejansko stanje predloga za sprejetje predhodne odločbe

- 4 Med drugotoženo stranko in tožečo stranko je bila 16. maja 2007 sklenjena pogodba o osebnem kreditu. Prvotožena in drugotožena stranka sta 4. junija 2007 s tožečo stranko sklenili pogodbo o hipotekarnem kreditu za nakup stanovanja, 4. septembra 2008 pa sta drugotožena stranka in tožeča stranka sklenili kreditno pogodbo za refinanciranje dolga. V vseh treh pogodbah sta se posojilodajalca zavezala, da bosta tožeči stranki, ki je štela za potrošnika, nudila kredit z valutno klavzulo; vse tri pogodbe so potrošniške pogodbe.

Posojilodajalca sta kreditni pogodbi, sklenjeni 16. maja 2007 in 4. junija 2007, pozneje odpovedala in svojo terjatev odstopila tretjetoženi stranki. Pogodba z dne 4. septembra 2008 je prenehala zaradi izpolnitve tožeče stranke.

- 5 Tožeča stranka je v tožbenem zahtevku trdila, da so vse kreditne pogodbe neveljavne. V zvezi s stanovanjskim kreditom je predlagala, naj se razglasi za veljavnega za čas do datuma sprejetja odločbe, s tem, da znaša njen dolg 3.310.525 HUF in da se od tega dolga od 13. marca 2015 do sprejetja odločbe plačujejo pogodbene obresti po obrestni meri 5,99 % letno, od sprejetja odločbe do plačila pa zakonske zamudne obresti. V zvezi z osebnim kreditom je predlagala, naj se drugotoženi stranki naloži plačilo 619.460 HUF, v zvezi s kreditom za refinanciranje pa plačilo 605.159 HUF, v obeh primerih z obrestmi.

Tožene stranke so predlagale zavrnitev tožbe.

- 6 Prvostopenjsko sodišče je tožbo kot neutemeljeno zavrnilo. Tožeča stranka je zoper navedeno sodbo vložila pritožbo.
- 7 Tožeča stranka je v pritožbenem postopku trdila tudi, da mora drugostopenjsko sodišče posledice nepoštenosti, ki izvira iz uporabe različnih menjalnih tečajev, izpeljati v skladu s sodbo Sodišča Evropske unije (v nadaljevanju: Sodišče), izdano v zadevi C-260/18. Poudarila je tudi, da bančno obvestilo v zvezi z valutnim tveganjem ni bilo ustrezno.

Upoštevna zakonodaja

- 8 Direktiva 93/13/EGS (v nadaljevanju: *Direktiva*) v členu 1(2) določa, da določbe te direktive ne veljajo za pogodbene pogoje, ki temeljijo na obveznih zakonih ali predpisih in določbah ali načelih mednarodnih konvencij, katerih pogodbenice so države članice ali Skupnost, zlasti na področju prometa.
- 9 Člen 3(1) Direktive določa, da pogoj, o katerem se stranki nista dogovorili posamično, velja za nepoštenega, če v nasprotju z zahtevo dobre vere v škodo potrošnika povzroči znatno neravnotežje v pogodbenih pravicah in obveznostih strank.
- 10 V skladu s členom 6(1) Direktive države članice določijo, da nepošteni pogoji, uporabljeni v pogodbi, ki jo s potrošnikom sklene prodajalec ali ponudnik, kakor je določeno z nacionalnim pravom, niso zavezujoči za potrošnika in da pogodba še naprej zavezuje obe stranki na podlagi teh pogojev, če je nadaljnji obstoj mogoč brez nepoštenih pogojev.
- 11 V skladu s členom 209(1) a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. Törvény (zakon št. IV iz leta 1959 o civilnem zakoniku) (v nadaljevanju: *stari civilni zakonik*) so splošni pogodbeni pogoji in pogoji iz potrošniške pogodbe, ki niso bili posamično dogovorjeni, nepošteni, če v nasprotju z zahtevo po dobri veri in poštenju enostransko in neutemeljeno določajo pogodbene pravice in obveznosti strank tako, da so v škodo pogodbene stranke, ki pogojev ni sestavila.
- 12 V skladu s členom 209(5) starega civilnega zakonika se pogodbeni pogoj, ki je bil določen s predpisom ali v skladu z določbo predpisa, ne more šteti za nepoštenega.
- 13 V skladu s členom 209/A(2) starega civilnega zakonika so nepošteni pogodbeni pogoji, ki so kot splošni pogoji poslovanja postali del potrošniške pogodbe ali jih je predhodno in enostransko določil pogodbenik, ki sklepa pogodbo s potrošnikom, ne da bi se stranki o njih posamično dogovorili, nični. Ničnost se sme uveljavljati le v korist potrošnika.
- 14 Člen 3(1) a Kúriának a pénzügyi intézmények fogyasztói kölcsönszerződéseire vonatkozó jogegységi határozatával kapcsolatos egyes kérdések rendezéséről szóló 2014. évi XXXVIII. törvény (zakon št. XXXVIII iz leta 2014 o ureditvi

konkretnih vprašanj v zvezi z odločbo Kúria (vrhovno sodišče, Madžarska) o poenotenju sodne prakse na področju kreditnih pogodb, ki jih finančne institucije sklenejo s potrošniki) (*v nadaljevanju: zakon DH 1*) določa, da so v potrošniških kreditnih pogodbah (razen pogodbenih pogojev, dogovorjenih posamično) nični pogoji, v skladu s katerimi lahko kreditna institucija pri izplačilu sredstev za pridobitev predmeta kredita ali lizinga uporabi nakupni tečaj, pri odplačilu dolga pa prodajni tečaj oziroma drug menjalni tečaj kot tisti, ki je določen ob izplačilu sredstev.

- 15 V skladu z odstavkom 2 tega člena se namesto ničnega pogoja, na katerega se nanaša odstavek 1, in brez poseganja v določbe odstavka 3 tako za izplačilo sredstev kot za odplačilo (vključno s plačilom obrokov in vseh stroškov, taks in provizij, določenih v tuji valuti) uporabi uradni menjalniški tečaj, ki ga za ustrezno tujo valuto določi Magyar Nemzeti Bank (madžarska narodna banka, Madžarska).

Upoštevne sodbe Sodišča

- 16 Sodišče je v sodbi, izdani v zadevi C-618/10, Banco Español de Crédito, navedlo, da je namen izraza „niso zavezujoči za potrošnike“ iz člena 6(1) Direktive formalno ravnovesje med pravicami in obveznostmi sopogodbениkov zamenjati z dejanskim ravnovesjem, tako da se med njima spet vzpostavi enakost (točka 63). Pojasnilo je tudi, da sprememba pogodbe ne bi mogla zagotoviti tako učinkovitega varstva potrošnikov, kot bi bilo v primeru neuporabe nepoštenih pogojev (točka 70).
- 17 V skladu s sodbo Sodišča, izdano v zadevi C-26/13, Kásler in Káslerné Rábai, v okoliščinah, kakršne so te v glavni stvari, v katerih pogodba, sklenjena med prodajalcem ali ponudnikom in potrošnikom, po črtanju nepoštenega pogoja ne more več obstajati, člen 6(1) Direktive 93/13 ne nasprotuje nacionalnemu pravilu, ki nacionalnemu sodišču omogoča, da sanira ničnost tega pogoja tako, da ga nadomesti z dispozitivno nacionalno določbo. Razlog za to je, da potrošnik naj ne utrpí izredno škodljivih posledic, saj bi bil lahko tako ogrožen odvrtaalni učinek ugotovitve ničnosti pogodbe (točka 83). Takojšnja izterljivost preostanka dolgovanega zneska posojila nosi tveganje, da bo lahko ta znesek presegal finančno zmožnost potrošnika, tako da je kaznovan slednji, in ne posojilodajalec, ki zato ni odvrnjen od določitve takih pogojev v pogodbah, ki jih ponuja (točka 84).

Iz sodbe je razvidno, da v njej ni bilo obravnavano vprašanje sprejetja valutnega tveganja.

- 18 Sodišče je v sodbi v zadevi C-483/16, Sziber, razsodilo, da člen 7 Direktive 93/13 načeloma ne nasprotuje nacionalni ureditvi, kakršna je tista, ki jo določata člen 37, od (1) do (3), in člen 37/A(1) a Kúriának a pénzügyi intézmények fogyasztói kölcsönszerződéseire vonatkozó jogegységi határozatával kapcsolatos egyes kérdések rendezéséről szóló 2014. évi XXXVIII. törvényben rögzített elszámolás

szabályairól és egyes egyéb rendelkezésekről szóló 2014. évi XL. törvény (zakon št. XL iz leta 2014 o pravilih na področju obračuna, ki so določena z zakonom št. XXXVIII iz leta 2014 o ureditvi konkretnih vprašanj v zvezi z odločbo Kúria (vrhovno sodišče, Madžarska) o poenotenju sodne prakse na področju kreditnih pogodb, ki jih finančne institucije sklenejo s potrošniki, in nekaterih drugih določbah) (v nadaljevanju: zakon DH 2), vendar le, če ugotovitev nepoštenosti pogojev, vključenih v tako pogodbo, omogoča vzpostavitev pravnega in dejanskega položaja, v katerem bi bil potrošnik, če teh nepoštenih pogojev ne bi bilo.

- 19 Sodišče je v zadevi C-51/17, Ilyés, opozorilo, da je treba člen 1(2) Direktive razlagati tako, da na področje uporabe te direktive ne spadajo pogoji, ki temeljijo na obveznih določbah nacionalnega prava, ki so vstavljene po sklenitvi potrošniške kreditne pogodbe in namenjene zamenjavi ničnega pogoja iz te pogodbe z naložitvijo menjalnega tečaja, ki ga določi narodna banka. Vendar pogoj v zvezi z valutnim tveganjem, kot je ta v postopku v glavni stvari, na podlagi te določbe ni izključen iz področja uporabe Direktive.

V sodbi je poudarjeno, da je izključitev iz uporabe ureditve iz Direktive 93/13 upravičena s tem, da je načeloma upravičeno domnevati, da je nacionalni zakonodajalec vzpostavil ravnovesje med vsemi pravicami in obveznostmi strank nekaterih pogodb (točka 53). Sodišče je v zvezi s členom 3 zakona DH 1 tudi opozorilo, da je bil ta zakon sprejet v posebnem okviru, saj temelji na odločbi Kúria (vrhovno sodišče) št. 2/2014 PJE, ki je bila izdana v interesu enotnosti prava in v kateri je to sodišče odločilo o nepoštenosti oziroma domnevi nepoštenosti pogojev glede razpona menjalnega tečaja in glede možnosti enostranske spremembe, vsebovanih v kreditnih ali posojilnih pogodbah v tujih valutah, sklenjenih s potrošniki. Tako odločba Kúria (vrhovno sodišče) kot zakon DH 1 se opirata na sodbo, izdani v zadevi C-26/13 (točki 58 in 59).

- 20 Sodišče je v sodbi, izdani v zadevi C-118/17, Dunai, izhajalo iz tega, da nacionalna zakonodaja, s katero so bili pogodbeni pogoji v zvezi s tečajno razliko po zakonodajni poti spremenjeni tako, da je bila hkrati ohranjena veljavnost kreditnih pogodb, ustreza ciljem iz Direktive (točka 40). Vendar mora ta zakonodaja spoštovati tudi zahteve iz člena 6(1) Direktive (točka 42). To, da so bili nekateri pogodbeni pogoji z zakonodajo razglašeni za nepoštene in nične ter nadomeščeni z novimi pogoji, zato da zadevna pogodba še naprej velja, namreč ne sme povzročiti oslabitve varstva, ki je zagotovljeno potrošnikom (točka 43). V tem primeru je s pogojem v zvezi z valutnim tveganjem opredeljen glavni predmet pogodbe, ohranitev veljavnosti pogodbe pa se ne zdi pravno mogoča, kar pa mora preveriti predložitveno sodišče (točka 52). Sodišče je poudarilo, da se nadomestitev nepoštenega pogoja z dispozitivno določbo nacionalnega prava nanaša le na primere, v katerih bi ugotovitev ničnosti celotne pogodbe potrošnika izpostavila posebej škodljivim posledicam in se zdi, da bi bila v predmetni zadevi ohranitev pogodbe v nasprotju z interesi potrošnika (točki 54 in 55).

- 21 Sodišče je v sodbi, izdani v zadevi C-260/18, Dziubak, razsodilo, da je treba interese potrošnika glede pravnih posledic presoјati glede na okoliščine, ki so obstajale oziroma ki so bile predvidljive v času spora (točki 50 in 51), potrošnik pa lahko, potem ko ga je nacionalno sodišče ustrezno opozorilo, svobodno in informirano soglaša z zadevnimi pogoji, v tem primeru pa se omenjeni sistem varstva ne uporabi (točka 54). Sodišče je sodbo v zadevi C-26/13 dopolnilo s tem, da je treba posledice, navedene v tej sodbi, presoјati glede na okoliščine, ki obstajajo ali so predvidljive v času spora, in da je za to presojo odločilna volja, ki jo je potrošnik v zvezi s tem izrazil. Sodišče je razsodilo, da člen 6(1) Direktive nasprotuje ohranitvi nepoštenih pogojev iz pogodbe, če bi njihova ohranitev povzročila neveljavnost te pogodbe in če sodišče meni, da bi ta neveljavnost ustvarila škodljive učinke za potrošnika, če se potrošnik s tako ohranitvijo ni strinjal.

Razlogi za vložitev predloga za sprejetje predhodne odločbe

- 22 Po sodbah, ki jih je Sodišče izdalo v zadevah C-118/17 in C-260/18, pred madžarskimi sodišči tudi sedaj potekajo številni spori in potrošniki v teh vedno pogosteje navajajo, da zaradi nepoštenosti razpona menjalnega tečaja zahtevajo ugotovitev neveljavnosti celotne pogodbe in da zaradi posledic valutnega tveganja, ki je ponavadi znatno in ga nosijo oni, ne želijo, da se nepošteni pogodbeni pogoj nadomesti z dispozitivno določbo nacionalnega prava, ker menijo, da jih ta ne varuje pred posebej škodljivimi posledicami neveljavnosti. Obenem je treba ugotoviti, da se je v madžarski sodni praksi v času, ki je pretekkel od izdaje navedenih sodb, v primerih, ko ni mogoče ugotoviti nepoštenosti pogoja o valutnem tveganju – ob neuporabi določb člena 3(1) in(2) zakona DH 1 – štelo, da zgolj na podlagi neveljavnosti zaradi valutnega tveganja pravnega razmerja ni mogoče prekiniti v celoti in ni mogoče izpeljati pravnih posledic neveljavnosti, ki bi se raztezala na celotno pogodbo.
- 23 Najvišji sodni organ, Kúria (vrhovno sodišče) je na primer v sporočilu za medije z dne 11. oktobra 2019 pojasnil, da v poljskem pravu ni podobne določbe, kot je dispozitivno pravilo madžarskega prava iz člena 231(2) starega civilnega zakonika, ki se nanaša na določitev menjalnega tečaja in v skladu s katerim je treba dolg, določen v tuji valuti, preračunati po tečaju, ki velja na kraju in v času plačila dolga; možnosti, ki jo je Sodišče odobrilo v zadevi C-26/13, zato v poljskem pravu ni mogoče uporabiti. Iz tega tudi izhaja, da ugotovitve iz navedene sodbe [C-260/18] glede razpona menjalnega tečaja in saniranja nepoštenosti valutnega tveganja niso merodajne v madžarskih zadevah; Sodišče ni zavrnilo rešitve, sprejete v zadevi C-26/13. V skladu s sporočilom za medije na podlagi te sodbe niso nastale nove možnosti za uveljavljanje zahtevkov ali pravno utemeljeni zahtevki; vprašanje razpona menjalnega tečaja je bilo dokončno urejeno z obračunom na podlagi točke 3 odločbe PJE 2/2014 in zakona DH 2.
- 24 Drugostopenjsko sodišče, ki odloča v tej zadevi, ima dvome glede tega, ali je treba za določbe nacionalnega prava iz člena 3(1) in (2) DH 1, če jih je treba uporabiti

kljub izraženi nasprotni volji potrošnika, šteti, da so v nasprotju s členom 6(1) Direktive, in se jih zato ne sme uporabiti.

25 Predložitveno sodišče zaradi navedenega v skladu s členom 267 Pogodbe o delovanju Evropske unije pri Sodišču vlaga predlog za sprejetje predhodne odločbe glede vprašanja, postavljenega v izreku tega sklepa.

26 [...] (ni prevedeno)

27 [...] (ni prevedeno) [postopkovne določbe nacionalnega prava]

Győr, 10. december 2019

[...] (ni prevedeno)

[podpisi]

DELOVNI DOKUMENT